

Navajanje na odgovornost

Predavatelj je na srečanju na humoren in slikovit način predstavil pomen navajanja otrok na delo in odgovorno ravnanje.

Poudarek, da smo doma le starši in nikoli strokovnjaki. Včasih so si starši želeli, da bi bili otroci zdravi, delavni in uspešni. Danes si želijo, da bi bili zdravi, uspešni in srečni. Želje so se spremenile, predvsem glede delavnosti, otroci nimajo temelja, niso zadovoljni, bežijo, so zahtevni. Otroka vprašamo »A bi kolo?« in otrok reče »Lahko.« Predavatelj nadaljuje »No potem bi lahko, ampak ne boš« in otroci se hitro naučijo veseliti se podarjenega. Ženske vzgajajo na 7 prestav, moški na 2 – prvič reče, drugič ukrepa. Posledica tovrstne ženske vzgoje so otroci s slabo slušno pozornostjo, ker jim ni treba poslušati. Kar ima baterije, je za otrokov razvoj slabo, kajti te igrače so namenjene zabavi in ne izobraževanju. Nekemična odvisnost ima enake posledice kot kemična: razdražljivost, odzivanje z grožnjami, prebavne motnje, depresija...

Kaj počnejo starši v vrtcu? Mama prinese 15 kg težko deklico, »ker deklica ne bi hodila« in jo iz naročja poda vzgojiteljici, ob predaji jo da težko iz rok. Otrok začuti stisko starša. Otroci so kot antene, ves čas opazujejo. V garderobi starši otroke preoblačijo, preobuvajo, usmerjajo. V skupini so otroci še zaspani, ker so šli prepozno spat in ker jim ni treba misliti, ker starši veliko naredijo namesto njih, tudi čutiti jim ni treba, starši jim povejo, kdaj jih zebe. Starši vse to počnejo, ker imajo radi otroke, ni pa vzgojno. »Zlati ati« je tisti, ki ima zlato kartico v žepu. Razvajeni otroci so tisti, ki se ob prejetju darila ukvarjajo s tem, kaj bi še imeli. Otroke razvajamo, omogočimo jim preveč materialnega sveta in premalo ostalega.

Kaj si želijo učiteljice v šoli? Da bi si znal otrok obrisat nos, da bi znal počakat eno minuto, da bi znal reči dober dan, prosim in hvala in da bi bil pripravljen sprejeti kaj, kar ni darilo. Dobrobit vrtca je drugačna vzgoja, ja-vzgoja, doma je ne-vzgoja. V vrtcu, ko otroku ne uspe, vzgojiteljica reče naj poskusi še enkrat. Doma ob neuspehu rečejo »Zakaj pa nisi tako naredil?« V vrtcu, ko najdejo polža, si ga ogledajo in ga vrnejo v naravo. Ko najde družina polža v domačem okolju, ga odnesejo domov in mama ga, ko otrok zaspi, odstrani, da tega pa že ne bodo imeli doma. V vrtcu otroci raziskujejo, se učijo živeti za danes, NI priprava na šolo, na življenje, JE življenje. Predavatelj dela z otroki s posebnimi potrebami in navede podatek, da 3/5 fantov ne opravlja velike potrebe v šoli.

Za vzgojo je razdalja od kuhinjskega pulta do kavča prevelika. Do 15. leta otroci dobijo že vse kar se da dobiti zanimivega. Zato frizure, lasje čez oči, ker ne želijo videti več tega sveta, saj so že vse videli. Če najdete dekliški dnevnik, ga previdno vstavite v kuverto in ji ga vrnite, nikar ne berite. Če se štiriletna deklica uspe očetu včasih upret »ne, ne bom«, se bo tudi fantu lahko uprla.

Otrokom omogočiti in dovoliti pridobivati izkušnje za razvoj samostojnosti. Dovoliti plezanje na drevo. Štiriletnemu otroku dovoliti rezati z nožem, pri tem se bo urezal, tako kot smo se vsi urezali. Kako reagirati takrat? Roko pod vodo, stisniti skupaj ureznino in poviti. Nato ponovno otroku dati nož v roke, naj nadaljuje. Otrok se bo počutil hrabrega.

Veliko odločitev je potrebno sprejeti, da bodo otroci odgovorni in samostojni. Otrok je lahko odgovoren, ko loči Milko od Gorenjke. Kar si izbere, to naj ima. Naučimo ga, da je izbira včasih dokončna. Prva odločitev ja na katero stran bomo stopili, ko se otroku kaj zgodi, ga branimo ali stopimo na stran, kjer dobimo informacije. Prisposoda čolna: s starostjo se otroka pomika proti robu čolna, ne smejo biti vsi na njegovi strani, saj se tako čoln prevrne.

V primeru ločitve morata oba vedeti, da ne bosta več partnerja, bosta pa še vedno starša otroka. Ali se bosta v pogovoru drla drug na drugega kot partnerja ali se bosta pogovarjala kot starša otroka in se dogovarjala za dobrobit otroka.

Kaj lahko otrokom damo? Naši otroci bodo odločali v katerem domu upokojencev bomo. Materialna dediščina so ostanki, prava dediščina, ki otrokom ostane, ko umremo je, da se znajo odločati, da imajo delovne navade, da so samostojni.

Pojem trmasti otroci ne obstaja, le pojem vztrajni otroci. Na delovne navade je potrebno otroka navaditi. Razvajen otrok nazaj govori ne pa dela, kar naj bi. Za določene stvari otroke prosimo, nekatere naredijo s pomočjo, določene moramo zahtevati. Veliko staršev je delovno pridnih in vzgojno lenih. Vsak član družine mora prispevati z delom. Če otrok ne želi npr. odnesti smeti, se mu umirjeno pove, da mu bo odvzeta neka prijetna aktivnost, dokler ne bo odnesel smeti. Otroka lahko kaznujemo ali discipliniramo. Kaznovanje: otrok dobi cvek, odvzame se mu računalnik; otrok išče rešitev in vpraša »Če jutri popravim cvek, bom že jutri dobil računalnik nazaj?«, starš pritrudi in otrok se potrudi, da bo čim prej popravil cvek. Discipliniranje: otrok dobi cvek in starš jezno reče »Ker si dobil cvek, računalnika ne bo 10 dni.« in otrok začne razmišljati, »Kako je zdaj 10 dni, prej je bilo 7 dni...« ob čemer se ne trudi poiskati rešitve.

Kaj pomeni motivirati? Spraviti v gibanje. Kako pa to naredimo? Po fiziki to pomeni silo. Vsi to počnemo. Kako lahko vozimo avto? Če imamo izpit, od znotraj, brez izpita ga lahko potiskamo od zunaj. Z vsakim otrokom je potrebno drugače, se drugače odzivati.

Kdaj otroku dati delo? Ko je še premajhen, ker takrat otrok želi dokazati, da zmore. Otrok lahko pomaga pri dnevnih opravilih. Pri 4 letih mu pokažemo, kako se sesa. Delo mora opraviti v celoti sam. Kako naj poteka pogovor po delu? »Poglejva, kako je.« Oceniti delo in ne otroka! »Dobro si opravil!«. Otrok je ponosen nase.

Otroci danes velikokrat, če jim ne uspe v prvo, ne poizkusijo še enkrat. Ko ne pobarva natančno, mu rečemo »Potrudi se, barvaj do črte«. Otrok misli, da je poreden, če mu ne uspe in ne želi ponovno poizkusiti, ker ne želi biti poreden. Zapisati si moramo, kar otrok dobro naredi, kar je narobe, je potrebno urejati. Do 9. leta imajo punce fotografski spomin, s puberteto to izgine, ne ve se zakaj.

Delo mora biti težko, da si oddahnemo po njem in smo zadovoljni. Da je smiselno. Rutinske stvari so premalo zahtevne, zato je potrebno omejiti čas.

Ko ti otroci sledijo, se čutiš odgovornega, če jih pelješ v pravo smer.

Vpitje na pomaga. Samo v nevarnih situacijah uporabiti »ne«. Agresija je vgrajena v obrambni sistem za preživetje. Ob prepovedi otrok joka leže, ker to bolj vpliva na mamo. Reakcija na vpitje ne more biti nič spodbudnega.

7 zmanjšati na 2. Prvič rečeš, drugič primeš za roko in odpelješ, da naredi. Bolje je ne dajat navodil, če ne mislite speljat. Otroke učiti reševati njihove probleme. Pomagati mu narediti načrt za rešitev problema. Tako otrok prevzame odgovornost nase.

Recept za vzgojo »vse na K«. Kdo ti bo pomagal, kje bosta to naredila, kako se boš lotil, kdaj? Ne spraševati zakaj.

Otrokom z besedami povedati, da jih imate radi, ker drugače ne vedo.

Knjige g. Juhanta:

Varuh otrokovih dolžnosti

Pogovori

Srečni otroci

Družinska zakladnica - nova

Povzeto po predavanju Markota Juhanta, specialnega pedagoga za motnje vedenja in osebnosti, avtorja več knjig, med drugimi avtorja knjige Varuh otrokovih dolžnosti.

Zapisala: Esmira Behrić, svetovalna delavka